

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

НН інститут педагогіки і психології

Кафедра менеджменту освіти та педагогіки вищої школи

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор НН інституту
Педагогіки і психології

Кондратюк С.М.
_____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
другий (магістерський) рівень

Філософія освіти

галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Фізична культура)

Погоджено науково-методичною комісією
НН інституту педагогіки і психології
30 серпня 2023 р.
Голова –Бондаренко Ю.А.
д. пед. н., професор

Суми – 2023

Розробник:

Денежніков С.С., кандидат філософських наук, доцент кафедри менеджменту освіти та педагогіки вищої школи

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри менеджменту освіти та педагогіки вищої школи

Протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

Козлова О.Г., к. пед. н., професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Магістр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		I-й	I-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
		Лекції	
		16 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	4 год.
		Консультації	
	2 год.	2 год.	
	Самостійна робота		
60 год.	80 год.		
		Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування в магістрантів уявлення про проблемне поле філософії освіти і педагогіки як важливих галузей сучасного знання, у яких реалізується єдність філософського та наукового підходів до освітньої сфери діяльності людини.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Філософія освіти» є глибоке засвоєння магістрантами філософської сутності та змісту системи освіти, розуміння ними її як геному суспільного розвитку, а також – засвоєння програмних проблем і вміле використання здобутих знань в практичній діяльності.

Навчальний курс розкриває суть стратегії освіти і її співвідношення з новою освітньою парадигмою. Розглядаються проблеми диференціації шкільного навчання та його профілізації, а також формування шкільного інноваційного простору в цілому. Особливо звертається увага на розбудову іміджу нової школи та синергетичність розвитку освіти.

Основними формами освоєння курсу є лекційні та семінарські заняття, консультації. Програма курсу передбачає надання студентам базових знань з даного предмету, які надалі використовуватимуться ними при опануванні наступних дисциплін, а також написанні рефератів, курсових та магістерських робіт.

Програма укладена для магістрів, які навчаються за 014 Середня освіта (Фізична культура) за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. В методичному плані вона розроблена з врахуванням наступності освоєння студентами навчальних дисциплін.

Методи навчання: абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, проблемний, дослідницький, інтерактивно-комунікативний.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі освіти, пов'язані з предметною спеціальністю «Фізична культура», що передбачає проведення досліджень, здійснення інновацій, і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти, фахової передвищої освіти, професійно-технічної освіти.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних компетентностей:**

ЗК 1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізовувати свої права та обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку,

нетерпимості до корупційної поведінки, поважне ставлення до права й закону, володіння достатнім рівнем професійної правосвідомості.

ЗК 2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **фахових компетентностей**.

ФК 2. Здатність до науково-дослідницької діяльності у фізичній культурі, до формулювання, аналізу та вирішення наукових проблем на емпіричному й теоретичному рівнях шляхом застосування загальнонаукових і спеціальнонаукових методів дослідження, готовність постійно оновлювати та накопичувати власні знання в результаті експериментального здобуття нових знань.

ФК 5. Здатність до виконання посадових обов'язків вчителя фізичної культури та викладача фізичної культури, розробки перспективних та оперативних планів і програм, володіння навичками конструктивної взаємодії з учасниками освітнього процесу, педагогічною етикою та високими моральними якостями, застосовувати інноваційні методики і освітні технології, з метою забезпечення якості навчально-виховного процесу у закладах освіти

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **програмних результатів навчання**.

ПРН 2. Знати сучасні концепції гармонійного рухового, функціонального, інтелектуального та духовного розвитку людини.

ПРН 6. Володіти навичками аналізу, систематизації та оцінки передового педагогічного досвіду фізичного виховання для подальшого використання на практиці його найкращих напрацювань і основних концепцій, включаючи можливість бути наставником молодших колег у вдосконаленні педагогічної майстерності.

ПРН 7. Вміти організувати процес фізичного виховання відповідно Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, моделювати адекватні засоби та форми занять з учнівською молоддю відповідно до вікових, статевих, морфофункціональних показників учнів, мотивації і рівня їх підготовленості, індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів, проектувати оптимальні методики навчально-виховної, фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями в умовах закладів освіти (у тому числі й з відхиленнями стану здоров'я).

2. Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліни, які мають бути вивчені раніше: Філософія, Соціологія, Логіка, Політологія, Релігієзнавство, Етика, Естетика, Професійна етика, Антропологія, Педагогіка, Історія педагогіки, Психологія, Культурологія тощо.

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90–100	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок. Оцінка «відмінно» виставляється за повні, систематичні, логічно викладені знання. Студент повинен розуміти суть філософської парадигми кожної історичної епохи, місце в ній конкретних представників філософської думки, коло їх ідей і суть їх внеску в розвиток філософії. Він повинен володіти категоріальним апаратом, навичками логічного доведення, мати власну позицію по суті поставлених питань.
82–89	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками. Оцінка «добре» передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке.
74–81	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок. Оцінка «добре» передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке.
64–73	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків. Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка «задовільно» передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.
60–63	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям. Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка «задовільно» передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.
35–59	Кредит не зараховано. Студенту надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки. Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не розуміє суті поставлених питань, не має знань основних проблем та понять курсу філософії, не орієнтується в змістові основних епох розвитку філософської думки.
0–34	Кредит не зараховано. Студент повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни.

4. Розподіл балів

Поточний контроль											Разом	Сума
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2				Конспект	Контрольна робота		
T 1.1.	T 1.2.	T 1.3.	T 1.4.	T 1.5.	T 2.1.	T 2.2.	T 2.3.	T 2.4.				
Поточний контроль											70	100
5	–	5	10	–	5	–	5	–		40		
Контроль самостійної роботи											30	
–	5	–	–	5	–	5	–	10	5			

T 1.1, T 1.2 ... T 2.4 – теми розділів

Об'єктом додаткового заохочення студентів може бути виконання інших видів робіт: участь у роботі всеукраїнських та міжнародних наукових конференцій, підготовка та публікація наукової студентської роботи та інші.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: контрольні роботи, перелік питань для самоконтролю та самоперевірки, завдання для самостійної роботи, ІНДЗ, перелік запитань до заліку з дисциплін.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1.

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ.

Тема 1.1. Філософія освіти у структурі наукового знання. Сутність і зміст філософії освіти. Значення філософії освіти та її зв'язок з іншими науками, які вивчають освіту. Діалектика освіти та філософії. Напрямки філософії освіти та причини її актуальності в сучасних умовах. Функції філософії освіти. Основні проблеми філософії сучасної освіти.

Тема 1.2. Освіта як генем суспільного розвитку. Постнекласична парадигма освіти. Генеза поглядів на освіту в контексті розвитку філософського знання. Співвідношення парадигми і стратегії освіти. Сутність і зміст постнекласичної парадигми освіти.

Тема 1.3. Синергетика як постнекласична трансформація наукового знання та її вплив на філософію освіти. Поняття про метод та методологію. Постнекласична наука та зміна світоглядних орієнтацій в суспільстві знань. Сутність синергетичної парадигми. Синергетика та філософія освіти. Синергетика як методологічна основа сучасної парадигми освіти та формування моделі педагога.

Тема 1.4. Філософсько-методологічні засади інноваційної освіти. Сутність інноваційного освітнього процесу. Співвідношення понять «традиції» та «інновації». Філософський аналіз кризи освіти та шляхів виходу з неї. Сутність і зміст «нового гуманізму». Проблема «ущільнення знань». Філософсько-методологічні засади сучасних інноваційних процесів в освіті.

Тема 1.5. Філософський аналіз моніторингу та диференціації в освіті. Сутність і зміст поняття «нова освіта» та її критерії. Поняття про моніторинг освіти. Види і зміст педагогічного моніторингу. Диференціація освіти в Україні: історія, проблеми, завдання. Зарубіжний досвід диференціації навчального процесу. Поняття «змішана школа», «обдаровані діти», «диференційоване навчання» і «соціальна еліта» та їх взаємозв'язок в освітній і соціальній діяльності. Шляхи підвищення науково-методичного рівня педагогічних працівників в новій школі. Превентивна освіта та її кадрове забезпечення. Поняття про профілізацію школи. Зарубіжний досвід профільного навчання. Сутність і особливості особистісно-орієнтованого навчання. Зміст особистісно-орієнтованого навчання як діалог в системі «педагог-учень».

Розділ 2. ФІЛОСОФСЬКІ АБРИСИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Тема 2.1. Філософське осмислення надтехнологій в освіті. Філософія нанонаук та освіта. Біотехнологічна складова над технологій та освіта. Освітата інформаційно-комунікативні технології. Евристичний потенціал когнітивних наук та освіта. Соціальні науки та їх вплив на розвиток освіти.

Тема 2.2. Філософський дискурс сучасних технологій в інноваційній освіті. Концептуальні принципи нової філософії освіти. Філософське осмислення технологій Hi-Tech та Hi-Hume в освіті. Філософське осмислення мережевої та медіаосвіти в умовах глобальної інформатизації. Медіаграмотність та медіакомпетентність.

Тема 2.3. Філософський аналіз необхідності превентивної освіти в умовах сучасних наукомістких технологій (hi-tech та hi-hume). Концептуальні принципи нової філософії освіти. Філософський аналіз превентивної освіти. Зміст превентивної освіти в умовах NBICS- конвергенції. Теоретичні та методологічні основи впровадження інноваційних технологій в превентивну освіту.

Тема 2.4. Академічна доброчесність як інструмент якісної трансформації сучасного закладу освіти. Доброчесність як філософська категорія. Академічна доброчесність: складові елементи. Академічна доброчесність як елемент системи забезпечення якості освіти. Значення академічної доброчесності в сучасному освітньо-науковому просторі.

7.1. Структура та обсяг навчальної дисципліни

	Кількість
--	------------------

Назви розділів і тем	годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Консульта	Самост.ро		Лекції	Практ.	Консульта	Самост.ро
РОЗДІЛ 1. ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ										
Тема 1.1. Філософія освіти у структурі наукового знання	10	4	2	–	4	12	2	–	–	10
Тема 1.2. Освіта як геномсуспільного розвитку. Постнекласична парадигма освіти.	8	2	–	–	6	8	–	–	–	8
Тема 1.3. Синергетика як постнекласична трансформація наукового знання та її вплив на філософію освіти.	8	2	2	–	4	8	–	–	–	8
Тема 1.4. Філософсько-методологічні засади інноваційної освіти.	12	2	4	–	6	12	–	2	–	10
Тема 1.5. Філософський аналіз моніторингу та диференціації в освіті. Започаткування нової освіти.	8	–	–	–	8	8	–	–	–	8
Разом за розділом I	46	10	8	–	28	48	2	2	–	44
РОЗДІЛ 2. ФІЛОСОФСЬКІ АБРИСИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ										
Тема 2.1. Філософське осмислення надтехнологій в освіті.	12	–	2	–	10	10	–	2	–	8
Тема 2.2. Філософський дискурс сучасних технологій в інноваційній освіті.	10	2	–	–	8	10	–	–	–	10

Тема 2.3. Філософський аналіз необхідності превентивної освіти в умовах сучасних наукомістких технологій (hi-tech та hi-hume).	10	2	2	–	6	12	2	–	–	10
Тема 2.4. Формування інноваційного освітнього простору.	12	2	–	2	8	10	–	–	2	8
Разом за розділом II	44	6	4	2	32	42	2	2	2	36
Усього годин	90	16	12	2	60	90	4	4	2	80

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Філософія освіти у структурі наукового знання	4	2
2	Освіта як геном суспільного розвитку. Посткласична парадигма освіти.	2	–
3	Синергетика як постнекласична трансформація наукового знання та її вплив на філософію освіти	2	–
4	Філософсько-методологічні засади інноваційної освіти	2	–
5	Філософський дискурс сучасних технологій в інноваційній освіті	2	–
6	Філософський аналіз необхідності превентивної освіти в умовах сучасних наукомістких технологій (hi-tech та hi-hume).	2	2
7	Формування інноваційного освітнього простору	2	–
	Разом	16	4

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Філософія освіти у структурі наукового знання	2	–
2	Синергетика як постнекласична трансформація наукового знання та її вплив на філософію освіти	2	–
3	Філософсько-методологічні засади інноваційної освіти	4	2
4	Філософське осмислення надтехнологій в освіті	2	2
5	Філософський аналіз необхідності превентивної освіти в умовах сучасних наукомістких технологій (hi-tech та hi-hume).	2	–
	Разом	12	4

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Філософія освіти у структурі наукового знання	4	10
2	Освіта як геном суспільного розвитку. Посткласична парадигма освіти.	6	8
3	Синергетика як постнекласична трансформація наукового знання та її вплив на філософію освіти	4	8
4	Філософсько-методологічні засади інноваційної Освіти	6	10
5	Філософський аналіз моніторингу та диференціації в освіті. Започаткування нової освіти	8	8
6	Філософське осмислення надтехнологій в освіті	10	8
7	Філософський дискурс сучасних технологій в інноваційній освіті	8	10
8	Філософський аналіз необхідності превентивної освіти в умовах сучасних наукомістких технологій (hi-tech та hi-hume).	6	10
9	Формування інноваційного освітнього простору	8	8
	Разом	60	80

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н.Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2019. - 169 с.
2. Бичко І., Табачковський В., Бичко А., Ярошовець В. Філософія. Центр навчальної літератури, 2022. 248 с.
3. Гринів О. І. Філософія: курс лекцій для аспірантів / О. І. Гринів. Львів: ріада плюс, 2022. 420 с.
4. Зінченко В. «Новий гуманізм»: інтегративна система філософії освіти, етики, соціального менеджменту та педагогіки. *Філософія освіти. Philosophy of Education*. 2020. № 2 (19). - С. 59–74.
5. Качуровський М. О., Кравченко Т. О., Цикін В. О. Хрестоматія з філософії освіти : навчально-методичний посібник. - Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. - 235 с.
6. Кірик Т. В. Про тенденцію упровадження нових термінів у курси з філософії та інших дисциплін. *Філософія науки: традиції та інновації*. - 2017. - № 1 (15) - С. 159–169.
7. Корнієнко О. М. Стереотипи в структурі рушійних сил суспільної думки. *Філософія науки: традиції та інновації*. - 2017. - № 1 (15). - С. 49–59.
8. Кравченко Т. О. Філософія освіти : навчально-методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи студентів. Суми: ФОП Цьома С. П. - 2017. - 92 с.
9. Наумкіна О. А. Філософія впродовж всього життя – вимога часу. *Філософія науки: традиції та інновації*. - 2016. № 1–2 (13–14). - С. 60–71.
10. Пролеєв С. Філософські компетентності: якими їм бути? *Філософія освіти. Philosophy of Education*. - 2016. - № 2 (19). - С. 88–96.
11. Філософія освіти : навчальний посібник / за заг. ред. В. Андрущенко, І. Предборської. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, - 2019. - 330 с.
12. Філософські абрисы сучасної освіти : монографія / за заг. редакцією І. Предборської). - Суми : ВТД «Університетська книга», 2021. - 226 с. Філософія освіти і науки [Текст] : [навч. посіб.] / І. С. Алексейчук[та ін.] ; [відп. ред.: І. С. Алексейчук, Л. І. Мозговий] ; Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України [та ін.]. Слов'янськ : Вид-во Маторіна Б. І., 2019. - 365 с.
14. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди; [редкол.: В. І. Шинкарук (голова) та ін.]. Київ: Абрис, 2020. 680 с.
15. Цикін В. О., Бріжата І. А. Філософський дискурс сучасної інноваційної освіти. - Суми : СумДПУ ім.А.С. Макаренка, 2014. - 224 с.

Інформаційні ресурси

- 1) http://www.dialog21.ru/biblio/biblio_ind.htm – Бібліотека сайту «ДіалогXXI сторіччя».
- 2) <http://sbiblio.com/biblio/default.aspx?w=1092&t=title&sort=title> –Бібліотека навчальної та наукової літератури.
- 3) <http://www.arcto.ru/> – Філософський портал «Арктогея».
- 4) <http://intencia.ru/> – Інтенція. Сайт з філософії.
- 5) <http://www.philosopheducation.com/index.php/ua/> – журнал «Філософіяосвіти» (каталог видань).

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Навчальний план.
2. Підручники та навчальні посібники.
3. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських та самостійнихзанять.
4. Тестові завдання для діагностики успішності студентів.